

Notitie

voor
van Hans Besselink
datum 12 augustus 2010
betreft Advies juridische randvoorwaarden Deltaprogramma Kust
zaaknr 10031555

Het Ministerie van VROM heeft ons advies gevraagd over de juridische randvoorwaarden voor het Delta-programma Kust. Dit Deltaprogramma Kust heeft als doel de haalbaarheid en wenselijkheid van een uitbreiding van de Nederlandse kust te verkennen, mede in het licht van de aanbevelingen van de Commissie Veerman.

In dat verband is verzocht om de juridische randvoorwaarden van een eventuele kustuitbreiding te beschrijven. Daarbij speelt een zestal concrete vragen.

1. Welke regelingen zijn van toepassing op een eventuele kustuitbreiding?
2. Welke mogelijkheden bieden deze regelingen voor het uitbreiden van de kust?
3. Is bij de diverse regelingen nog van belang welke bestemmingen de eventuele kustuitbreiding krijgt?
4. Maakt het daarbij nog uit of de kustuitbreidingen permanent of een tijdelijk (buitendijks) karakter heeft? In dat laatste geval zal de kustuitbreiding immers niet actief verdedigd worden tegen erosie.
5. In hoeverre zijn de effecten op de zandwinlocaties in de Noordzee van belang voor besluitvorming?
6. Welke regelingen op (inter)nationaal niveau kunnen zo nodig nog worden aangepast?

Mede namens mijn kantoorgenote mr. Elsemiek Sniijders-Storm, kan ik u daarover het volgende berichten.

1 Wettelijke regels

Op een eventuele kustuitbreiding zal een groot aantal wettelijke (en beleids)regelingen van toepassing zijn, van Rijk, Provincie, Gemeenten en Waterschappen. In de bijlage bij dit advies is een overzicht gegeven van de regels die zoal aan de orde kunnen zijn indien een besluit tot kustuitbreiding zal worden genomen.

Centraal in de juridische randvoorwaarden staat het planologische traject. In het kader van het voor de kustuitbreiding tot stand te brengen bestemmingsplan zal een brede afweging van belangen moeten plaatsvinden, waarbij in het kader van de

uitvoerbaarheidstoets ook aandacht zal moeten worden besteed aan de vraag of de verder voor het project noodzakelijke vergunningen, ontheffingen of toestemmingen zullen kunnen worden verleend.

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) kent als hoofdregel dat een bestemmingsplan wordt vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente waarin het plangebied ligt. Er bestaat echter ook de mogelijkheid dat de minister van VROM zelf een bestemmingsplan vaststelt. De wet noemt zo'n rijksbestemmingsplan een inpassingsplan. De bevoegdheid daartoe bestaat indien sprake is van "nationale belangen". Ook geeft de Wro bevoegdheid aan Provinciale Staten om een provinciaal inpassingsplan vast te stellen. In dat geval moet het gaan om provinciale belangen.

Het lijkt geen twijfel dat bij het realiseren van hoogwaterbescherming nationale- en provinciale belangen gemoeid zijn. Dat betekent dus dat voor kustuitbreiding, indien het gaat om hoogwaterbescherming, het ook mogelijk is dat op rijks- of provinciaal niveau een bestemmingsplan wordt vastgesteld. Dat kan grote voordelen bieden, omdat dan geen beperking geldt wat betreft gemeentegrenzen, en dus bij grotere projecten één plan tot stand kan worden gebracht voor het grondgebied van meerdere gemeenten.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in een uitspraak van 21 april jl. over het provinciale inpassingsplan "Overdiepe polder" (een project in het kader van "Ruimte voor de rivier") uitgesproken dat gelet op de parlementaire geschiedenis van de totstandkoming van de Wro, ook de provincie geacht moet worden ter zake van het realiseren van een adequate hoogwaterbescherming een eigen belang en taak te hebben, complementair aan die van de rijksoverheid.

Zie: ABRvS 21 april 2010, nr. 200905509/1/r.3.

Hoewel een rijksbestemmingsplan c.q. een provinciaal bestemmingsplan in de Wro wordt aangeduid als inpassingsplan, is het feitelijk een "gewoon" bestemmingsplan. De procedurele eisen en inhoudseisen zijn dan ook die van een gemeentelijk bestemmingsplan. In het navolgende zal dan ook steeds van "bestemmingsplan" worden gesproken.

De centrale rol voor het bestemmingsplan betekent enerzijds dat in het kader van de voorbereiding van zo'n bestemmingsplan reeds aan alle relevante regelgeving aandacht zal moeten worden besteed, en beoordeeld zal moeten worden of die andere wetgeving een beletsel zal vormen, maar anderzijds betekent dat ook dat als het lukt om zo'n bestemmingsplan tot stand te brengen, en dit ook onherroepelijk wordt, dat dan het verkrijgen van de overige vergunningen, ontheffingen en toestemmingen in de regel eenvoudig zal zijn. Bovendien geven de in de Wro opgenomen coördinatie-regelingen dan ook de mogelijkheden om de bijkomende vergunningen zo

nodig te verlenen op rijks- of provinciaal niveau, en daarmee dus het bevoegde bestuursorgaan te overrulen.

2 Natura 2000

2.1 Het meest belangrijke toetsingskader dat zal moeten worden doorlopen voordat een kustuitbreiding kan worden opgenomen in een bestemmingsplan, wordt gevormd door de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen, die zijn geïmplementeerd in de Nederlandse Natuurbeschermingswet 1998.

Op basis daarvan zijn in Nederland natuurgebieden, speciale beschermingszones, aangewezen waarop een bijzonder toetsingskader van toepassing is. Een groot aantal locaties waar de kustuitbreiding zal plaatsvinden, ligt in of nabij zo'n speciale beschermingszone.

Zo zijn vrijwel alle duingebieden aangewezen als speciale beschermingszones en hebben of krijgen ook de grote delen van de Noordzee deze zelfde status.

Deze speciale beschermingszones, ook wel Natura 2000-gebieden genoemd, zijn aangewezen op grond van kwalificerende habitattypen en/of soorten. Die habitattypen en soorten zijn beschermd binnen de grenzen van het gebied, maar moeten ook worden beschermd tegen invloeden van buitenaf (externe werking).

2.2 Op grond van de Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet 1998 mogen projecten of andere handelingen in en buiten de Natura 2000-gebieden géén significant negatieve gevolgen hebben voor de staat van instandhouding van soorten en habitattypen binnen de Natura 2000-gebieden.

Als niet op voorhand kan worden uitgesloten dat er negatieve effecten op de natuurwaarden binnen de 'Natura 2000-gebieden zullen optreden, moet er een zogenaamde passende beoordeling worden gemaakt. In zo'n passende beoordeling wordt gedetailleerd in kaart gebracht wat de effecten (kunnen) zijn van de beoogde activiteiten op de natuurwaarden in het gebied en welke mitigerende maatregelen zouden kunnen worden genomen. Daarbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen die voor het betrokken gebied gelden. De significantie van de gevolgen moet met name worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukenmerken en de omstandigheden van het gebied.

In de praktijk blijkt de rechter nauwgezet te toetsen of de passende beoordeling al een compleet overzicht is gegeven van mogelijke effecten.

In dit verband is illustratief de eerste uitspraak van de Raad van State over de PKB-plus voor het project Mainportontwikkeling Rotterdam, dat voorzag in de aanleg van de Tweede Maasvlakte. De Tweede Maasvlakte was (en is) geprojecteerd binnen het Natura 2000-gebied Voordelta en daar had de passende beoordeling zich dan ook op geconcentreerd. De Raad van State oordeelde echter dat niet viel uit te sluiten dat de landaanwinning voor de Tweede Maasvlakte gevolgen zou kunnen hebben voor het vislarven- en slibtransport langs de kust in noordelijke richting, en dat dit zou kunnen leiden tot significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied Waddenzee. Omdat in de passende beoordeling de effecten daarop niet waren onderzocht, is de PKB door de Raad van State vernietigd. Pas in tweede instantie, nadat mogelijke gevolgen voor de Waddenzee alsnog zijn onderzocht, is de Raad van State akkoord gegaan met de aanleg van de Tweede Maasvlakte. Het heeft echter zeker vier jaar vertraging opgeleverd.

Zie: ABRvS 26 januari 2005, M&R 2005/60 en
ABRvS 4 november 2009, BR 2010/26.

- 2.3 Als op basis van de passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat de beoogde activiteiten de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet aantasten, kan het bevoegd gezag vergunning verlenen en een bestemmingsplan tot stand brengen. Tegen de achtergrond van jurisprudentie van het Europese Hof is de Raad van State op dat punt echter ook zeer kritisch. Alleen als er op grond van objectieve gegevens wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel is over de afwezigheid van schadelijke gevolgen, kan in een passende beoordeling worden geconcludeerd dat de activiteiten de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantasten.

Zie: EHvJ 7 september 2004, C-127/02 (Kokkelvisserij-arrest)

- 2.4 Als, zoals vaak, de conclusie van een passende beoordeling is, dat niet kan worden uitgesloten dat natuurlijke kenmerken van een gebied worden aangetast, is vergunningverlening voor het project alleen mogelijk als er a) geen alternatieve oplossingen zijn, b) dwingende redenen van groot openbaar belang aanwezig zijn en c) compenserende maatregelen worden genomen. Deze cumulatieve criteria worden ook wel ADC-criteria genoemd (Alternatieven, Dwingende redenen, Compensatie).

Ook de vraag of voldaan is aan deze ADC-criteria pleegt de Raad van State kritisch te toetsen.

Een bekend voorbeeld daarvan is de herziening van het streekplan dat de Provinciale Staten van Zeeland tot stand hadden gebracht voor de aanleg van de Westerschelde containerterminal. Uit de daarvoor gemaakte passende beoordeling was gebleken dat de aanleg van deze containerterminal significante gevolgen kon hebben voor het Natura 2000-gebied Westerschelde. Provinciale Staten hadden zich vervolgens op het standpunt gesteld dat er geen alternatieven waren, dat er wel dwingende redenen van

groot openbaar belang waren gemoeid met de aanleg van de containerterminal, en dat voldoende in compensatie was voorzien.

De Raad van State oordeelde dat wat betreft de alternatieven, de Provincie ten onrechte alleen had onderzocht of er alternatieven binnen het haven- en industriegebied Vlissingen-Oost mogelijk waren. Volgens de Raad van State had ook moeten worden gekeken naar alternatieve locaties voor het project, en naar alternatieve manieren waarop hetzelfde resultaat zou kunnen worden bereikt. Daarbij zou bijvoorbeeld kunnen worden gedacht aan andere activiteiten waarmee de werkgelegenheid zou kunnen worden bevorderd.

Wat betreft de door de Provincie aangenomen dwingende redenen van groot openbaar belang (het regionale werkgelegenheidsbelang) oordeelde de Afdeling dat die redengeving onvoldoende zwaarwegend was. Op zichzelf kan werkgelegenheid een dwingende reden van groot openbaar belang zijn, maar dan moet wel daaraan een onderzoek ten grondslag liggen naar alternatieven waarmee de werkgelegenheid in de regio op een andere manier zou kunnen worden behouden dan wel uitgebreid, zonder aantasting van de SBZ.

Het besluit tot aanleg van de containerterminal werd dan ook vernietigd.

Zie: ABRvS 16 juli 2003, BR 2004/506.

2.5 Omdat, als gezegd, de wettelijke regeling in de Natuurbeschermingswet 1998 rechtstreeks is gebaseerd op de Europese Habitatrichtlijn, is aanpassing van dit wettelijke systeem niet mogelijk. Wat betreft aanwijzing van gebieden hebben de lidstaten nauwelijks beoordelingsruimte bij het aanwijzen van speciale beschermingszones. Als een gebied op grond van de in de Habitatrichtlijn vastgelegde objectieve criteria van groot belang voor de natuur is, moet het als speciale beschermingszone worden aangewezen. Ook de ADC-criteria zijn rechtstreeks voorgeschreven in de Habitatrichtlijn, en daar kunnen de lidstaten dus geen ander (soepeler) toetsingskader voor hanteren.

2.6 Vanzelfsprekend is het lastig te voorspellen of kustuitbreidingsprojecten het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet 1998 zouden kunnen doorstaan. Daarvoor moet immers in de eerste plaats duidelijk zijn wat er precies gebeurt, op welke locatie het project zal worden gerealiseerd, of er een Natura 2000-gebied kan worden beïnvloed, hoe de staat van instandhouding van de habitats of soorten in dat Natura 2000-gebied is en wat effecten van het project op die instandhoudingsdoelstellingen zullen zijn.

Niettemin kan, nu grote delen van de Noordzeekustzone en vrijwel alle duingebieden zijn aangewezen als Natura 2000-gebied, worden aangenomen dat in ieder geval de toetsing de Natuurbeschermingswet 1998 een belangrijke rol zal spelen. Voorts kan ook worden aangenomen dat bij kustuitbreidingsprojecten niet op voorhand kan

worden aangenomen dat er geen enkel effect is op de instandhoudingsdoelstellingen van die Natura 2000-gebieden. Kustuitbreiding leidt al snel tot wijzigingen (al dan niet tijdelijk) in het habitatype "ondiepe zee" en zal mogelijk ook consequenties hebben voor het foerageergebied van beschermde zeevogels en voor de instandhoudingsdoelstellingen van duinvegetaties.

Dat betekent derhalve dat er in de praktijk van zal moeten worden uitgegaan dat voor elk kustuitbreidingsproject in ieder geval een passende beoordeling moet worden uitgevoerd.

Uit die passende beoordeling zal moeten blijken of het kustuitbreidingsproject al dan niet significante gevolgen heeft.

- 2.7 Als uit de passende beoordeling zou blijken dat er inderdaad significante effecten zijn op beschermde habitattypen of soorten, zal niet kunnen worden ontkomen aan een toets aan de ADC-criteria. Dat betekent dus dat er dan in ieder geval eerst zal moeten worden aangetoond dat er geen alternatieven zijn, en dat er vervolgens sprake moet zijn van dwingende redenen van groot openbaar belang en dat er compenserende maatregelen zullen moeten worden getroffen.

Als de reden voor de kustuitbreiding ligt in de beveiliging tegen hoogwater, zou het op zichzelf mogelijk moeten zijn om de toetsing aan deze ADC-criteria te doorstaan. Daarbij zal dan wel moeten worden aangetoond dat daadwerkelijk veiligheidsmaatregelen tegen hoogwater noodzakelijk zijn, en dat die ook in het betrokken gebied moeten worden genomen. Beoordeeld en aangetoond zal moeten worden dat geen alternatieve hoogwaterbeschermingsmaatregelen mogelijk zijn, die niet, of in mindere mate, leiden tot aantasting van beschermde habitattypen of soorten.

Concreet betekent dat dus dat de kustuitbreiding niet groter mag zijn dan daadwerkelijk voor hoogwaterbescherming noodzakelijk is. Daarbij zal naar alle waarschijnlijkheid wel rekening mogen worden gehouden met enige buffer voor de toekomst.

Een wijze van kustuitbreiding waarbij een combinatie wordt gemaakt van hoogwaterbescherming en andere functies, zoals recreatie of woningbouw, zou dan ook problematisch kunnen zijn, zeker als daarvoor de kustuitbreiding groter wordt gemaakt dan voor hoogwaterbescherming nodig is. De minimaal noodzakelijke hoogwaterbeschermingsmaatregelen zullen kunnen worden gerechtvaardigd omdat er geen alternatieven zijn, en er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn gemoeid met de kustveiligheid, maar dezelfde argumenten gelden niet voor recreatie of woningbouw. Die functies zijn immers ook elders in Nederland te realiseren zónder gevolgen voor Natura 2000.

Dat betekent overigens niet dat multifunctioneel gebruik van kustuitbreiding volledig is uitgesloten, maar betekent wél dat er hoge eisen zullen worden gesteld aan de rechtvaardiging van dat medegebruik, zeker indien dat medegebruik leidt tot extra effecten op de beschermde natuurwaarden.

- 2.8 Omdat, naar ik van u heb begrepen, het vermoedelijk lastig zal zijn om aan te tonen dat kustuitbreidingsprojecten daadwerkelijk noodzakelijk zijn vanwege hoogwaterbescherming, en dat daarvoor bovendien geen andere, voor de natuur minder bezwarende, maatregelen denkbaar zijn, zal een toets aan de ADC-criteria – zeker in het licht van de strenge jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State terzake – vermoedelijk niet met succes kunnen worden doorlopen.
- 2.9 Dat betekent echter niet dat kustuitbreidingsprojecten nooit het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet 1998 zouden kunnen doorstaan. Wél vraagt dat een meer integrale wijze van projectvoorbereiding, zodanig dat er een project tot stand kan worden gebracht, waarvan in een passende beoordeling kan worden geconcludeerd dat er geen significante effecten zijn.

In dit verband kan worden gewezen op de besluitvorming rond de tweede fase van de Amsterdamse woonwijk IJburg. Die woonwijk is geprojecteerd in het IJmeer, net buiten Natura 2000-gebied IJmeer. De geprojecteerde woningbouwlocatie wordt in de huidige situatie als foerageergebied gebruikt door watervogels, die hun thuisbasis hebben in het Natura 2000-gebied. Als het plan voor IJburg II zou bestaan uit louter woningbouw, dan zou uit de passende beoordeling zijn gebleken dat de woonwijk significante gevolgen zou hebben voor instandhoudingsdoelstellingen van het nabijgelegen Natura 2000-gebied. Dat betekent dus dat dan in dat geval een toetsing aan de ADC-criteria zou hebben moeten plaatsvinden.

In dit geval heeft de gemeente Amsterdam echter gekozen voor een meer integraal plan, waarin niet alleen is voorzien in woningbouw maar óók in de aanleg van mosselbanken binnen het plangebied van IJburg II. Die nieuwe mosselbanken vormen een extra voedselvoorraad voor de watervogels, waardoor zij, ook met de nieuwe woonwijk, verzekerd zijn van voldoende foerageermogelijkheden.

De conclusie van de passende beoordeling die voor IJburg II is gemaakt, is dat met een dergelijke integrale projectuitvoering géén significante gevolgen bestaan voor Natura 2000-gebieden, en dat dus de ADC-toetsing niet hoeft plaats te vinden.

Aanvankelijk was niet helemaal duidelijk hoe deze constructie juridisch kan worden gekwalificeerd. Critici stelden dat de aanleg van de mosselbanken feitelijk een compenserende maatregel is, en dat compensatie pas aan de orde kan komen als toetsing aan de ADC-criteria plaatsvindt en dus eerst duidelijk zal moeten zijn dat er geen alternatieven zijn, en bovendien dwingende redenen van groot openbaar belang

zijn verbonden aan realisatie van het project. Die beoordeling heeft bij IJburg II niet plaatsgevonden.

Recent heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State zich over IJburg II uitgesproken. Daarbij heeft de Afdeling de constructie met mosselbankmaatregelen in het plangebied aanvaardbaar geacht, en heeft deze niet als *compenserende*, maar als *mitigerende* maatregelen aangemerkt. Mitigerende maatregelen kunnen bij de passende beoordeling worden betrokken, en uit die integrale passende beoordeling bleek dat er geen significante gevolgen zouden optreden voor Natura 2000-gebieden. Er hoefde dus niet aan de ADC-criteria te worden getoetst.

ABRvS 21 juli 2010, www.raadvanstate.nl, nr. 200902644/1.

- 2.10 Deze constructie biedt naar mijn mening interessante mogelijkheden om nieuwe projecten tot stand te brengen, zonder dat die stuiten op de beperkingen van de Natuurbeschermingswet 1998. Dat vraagt echter wel een bijzondere wijze van projectvoorbereiding, waarbij van meet af aan ook wordt gezocht naar maatregelen die positief zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000. Die positieve maatregelen moeten een volwaardig onderdeel zijn van het totale project, en ook door de fasering in de uit te voeren maatregelen zal verzekerd moeten zijn dat er geen negatieve gevolgen voor Natura 2000 kunnen optreden. Als dat allemaal tot stand kan worden gebracht, geeft deze benadering nieuwe kansen voor een integrale gebiedsontwikkeling wat betreft Natura 2000.

Zie in dit verband ook H.E. Woldendorp, *Eén zwaluw ... Een doorbraak voor gebiedsontwikkeling in Natura 2000-gebieden?*, BR 2010, p. 14-24.

- 2.11 Het lijkt mij op zichzelf mogelijk dat deze benadering ook voor kustuitbreidingsprojecten kan worden gehanteerd. Daarvoor is echter wel in de eerste plaats een ecologische beoordeling nodig, waarbij wordt nagegaan welke effecten kustuitbreiding zou kunnen hebben, en welke maatregelen zouden kunnen worden genomen waardoor geen significante negatieve effecten voor Natura 2000 optreden, en bij voorkeur juist ook positieve effecten resteren.
- 2.12 Omdat de precieze uitvoering van de kustuitbreiding van wezenlijk belang is voor de vraag of er significante effecten op (een) Natura 2000-gebied(en) kunnen optreden, en zo ja, hoe groot die zijn, kan het van belang zijn of de kustuitbreiding een permanent of tijdelijk karakter heeft. Het zou kunnen dat bij tijdelijke voorzieningen zoals bijvoorbeeld een zandmotor, kan worden geconcludeerd dat er geen significante effecten zijn. Dat maakt de besluitvorming eenvoudiger, omdat kan worden aangenomen de rechtvaardiging voor, of het mitigeren van, tijdelijke effecten minder groot hoeft te zijn dan in het geval er permanente effecten optreden.

- 2.13 Wat betreft zandwinning geldt dat daar hetzelfde toetsingskader van toepassing kan zijn. Omdat grote delen van de Noordzeekustzone, en ook enkele gebieden verder op zee zijn aangewezen als Natura 2000-gebied, zal bij zandwinning in of nabij die gebieden hetzelfde beoordelingskader moeten worden doorlopen. Daarbij zal derhalve moeten worden aangetoond dat er ofwel geen significante gevolgen zijn voor de natuurwaarden in het betrokken gebied, ofwel - als die gevolgen er wel zijn - dat er geen alternatieve zandwinlocaties mogelijk zijn, en met de zandwinning dwingende redenen van groot openbaar belang zijn gemoed.

Bij die alternatievenvergelijking gaat het, net als bij de kustuitbreiding zelf, om absolute afwezigheid van alternatieven. Het feit dat de vaarafstand tot alternatieve zandwinlocaties wellicht groter zal zijn en daardoor de zandwinning duurder zal zijn, zal naar verwachting geen gewicht in de schaal kunnen leggen.

3 Overige regelingen

- 3.1 Wat betreft de overige in de bijlage genoemde wettelijke en beleidsregelingen geldt dat op dat punt veel minder problemen zijn te verwachten. Vanzelfsprekend moet wel worden voldaan aan het specifieke toetsingskaders van die wetgeving en dat beleid, maar omdat het daarbij veelal gaat om open normen, en niet om zo'n bijzonder strak toetsingskader als bij Natura 2000, zal het verkrijgen van die noodzakelijke vergunningen, eventueel na het treffen van aanvullende maatregelen, niet onmogelijk zijn.

Bovendien geldt voor al die wetgeving dat de noodzakelijke vergunningen zo nodig op rijksniveau kunnen worden genomen, indien de betrokken gemeente of waterschap onverhoopt niet bereid zou zijn om de noodzakelijke vergunning te verlenen.

4 Slot

Uit dit advies blijkt dat voor het kunnen realiseren van kustuitbreidingsprojecten een groot aantal vergunningen, toestemmingen en ontheffingen nodig zijn. Het meest belangrijke besluit dat zal moeten worden genomen is de vaststelling van een bestemmingsplan. In dat bestemmingsplan dient, naast een algemene planologische afweging, vooral het element natuurbescherming een bijzondere plaats te krijgen, vanwege de beoogde locatie van de kustuitbreidingsprojecten. Dat toetsingskader vergt in de eerste plaats een gedegen passende beoordeling, en vervolgens een toetsing aan de strenge criteria van de Natuurbeschermingswet 1998.

Om te voorkomen dat een beoordeling aan de hand van de in die wet neergelegde ADC-criteria noodzakelijk is, zou bij voorkeur moeten worden gestreefd naar een integrale benadering van kustuitbreidingsprojecten, waarbij zodanige maatregelen als

volwaardig onderdeel worden opgenomen in het plan dat er geen significante negatieve gevolgen ontstaan voor Natura 2000.

Vooralsnog volstaan wij met deze opmerkingen. Tot nadere toelichting of uitwerking vindt u ons vanzelfsprekend graag bereid.